

Лобунська Т.А.
*студентка 4-го курсу Кримського юридичного інституту
Національного університету
«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*

ЩОДО ДЕЯКИХ ПИТАНЬ ПЛАТИ ЗА СКЛАДАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ АДВОКАТОМ

адвокатура є вкрай важливим інститутом правової держави, який діє для захисту конституційних прав і свобод громадян. Необхідність реформування даного інституту в Україні, яке відбулось 5 липня 2012 року із прийняттям Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», була обумовлена рядом фактів, серед яких не останню роль відігравали відповідні міжнародні зобов'язання, взяті Україною, зокрема, і перед радою Європи. Прийняттю акта передувало десятиріччя безуспішних спроб здійснити реформування адвокатури, адже Закон України «Про адвокатуру» не міг забезпечити належної правової регламентації сучасної адвокатської діяльності.

цей документ відобразив основні напрацювання попередніх законопроектів з урахуванням європейських стандартів щодо організації адвокатури та здійснення адвокатської діяльності, а також висновків венеціанської комісії та експертів, що надавались на попередні законопроекти про адвокатуру.

чимало нових положень містить вже чинний Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». однак чи завжди впровадження такого роду нововведень сприятиме дійсному покращенню ситуації, яка постала перед українською адвокатурою на сьогоднішньому етапі її розвитку.

так, одною з новел є закріплення саме в законі повноваження ради адвокатів України щодо можливості встановлення плати за складання кваліфікаційного іспиту та порядок її внесення (п. 3 ч. 2 ст. 9 ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»), яка, згідно з ч. 1 ст. 58, є одним із джерел фінансового забезпечення органів адвокатського самоврядування. до прийняття вищезазначеного акту дане питання регламентувалося лише підзаконним нормативно-правовим актом – «Порядком складання кваліфікаційних іспитів у регіональних кваліфікаційно-дисциплінарних комісіях адвока-

тури», затвердженого протоколом вищої кваліфікаційної комісії адвокатури (далі – вкка) від 01 жовтня 1999 року № 6/2, який чинний і досі. відповідно до цього Порядку, вкка встановлювала одноразовий внесок на організаційно-технічне забезпечення діяльності кдка, розмір якого за заявою заявника міг бути зменшений або останній звільнявся від нього зовсім. разом з тим, слід вказати певні прогалини правового регулювання даного аспекту, адже відсутні норми стосовно отримання коштів за складання іспитів, не існує порядку їх оподаткування, підстав і критерій зменшування розміру оплати або звільнення від такої оплати. За словами представників адвокатської спільноти, жодного разу не було надано кошторису, за яким ці кошти використовуються, або інформацію про рахунки, де ці кошти акумулюються. так, розмір такого внеску, встановлений рішенням вкка № V/7-106 від 05 вересня 2008 року, складає 5 тис. грн.

На сьогоднішній день є необхідність вдосконалення законодавства, адже саме рада адвокатів, а не вкка, регулює це питання. тому треба підкреслити, що вже не раз до порядку денного засідання ради адвокатів України було внесено питання стосовно встановлення плати за складання кваліфікаційного іспиту.

однак, якщо оцінювати ситуацію з іншого боку, взагалі можна стверджувати, що внесок за складання такого іспиту є своєрідною перепорою в допуску до професії адвоката, оскільки не кожен юрист може сплатити зазначену суму. Про це свідчать заяви, що надходять до вкка, з проханнями про звільнення від сплати. дійсно, ознайомившись з певною кількістю рішень вкка, можна переконатися, що тільки незначний процент усіх заяв підлягає задоволенню. в іншому випадку у вкка тільки одна аргументація - заявником не надані належні докази, які свідчать про скрутне матеріальне становище. та чи це не універсальна відповідь на чималу кількість заяв?

у зв'язку з цим, доцільно звернутися до зарубіжного досвіду із приводу врегулювання зазначених розбіжностей. так, проаналізувавши Федеральний закон від 31 травня 2002 року № 63-ФЗ «Про адвокатську діяльність та адвокатуру у російській Федерації», можна дійти висновку про відсутність оплати за складання кваліфікаційного іспиту у російській практиці. для детальнішо-

го з'ясування обставин також треба взяти до уваги підзаконний нормативно-правовий акт – «Положення про порядок складання кваліфікаційного іспиту на присвоєння статусу адвоката», стверджене протоколом № 2 ради Федеральної Палати адвокатів російської Федерації від 25 квітня 2003 року, у якому в жодному пункті не визначаються будь-які внески або суми оплати іспиту на присвоєння статусу адвоката.

На підтвердження вищевказаної позиції мало би сенсознайомитися ще із законодавством Білорусі про адвокатуру, яке, до речі, зовсім нещодавно зазнало змін. вимоги стосовно складання кваліфікаційного іспиту, як і в Законі України, закріплені у ст. 9 Закону республіки Білорусь № 334-3 «Про адвокатуру та адвокатську діяльність у республіці Білорусь», який був прийнятий 30 грудня 2011 року, а також більш докладніше вони визначаються «інструкцією про порядок проведення кваліфікаційного іспиту», ствердженої Постановою міністерства юстиції республіки Білорусь від 30 листопада 2010 року № 105 (у редакції Постанови мюрБ від 2 лютого 2012 року № 31). однак ніяких обов'язків щодо сплати іспиту не міститься в зазначених документах.

таким чином, підводячи підсумок, треба відзначити, що новий Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» мабуть і має на меті реформування адвокатури відповідно до загальновизнаних міжнародних демократичних стандартів для забезпечення надання адвокатами високоякісної професійної правової допомоги, та, з огляду на викладене вище, можна дійти висновку, що окремі положення потребують змін з метою відповідності сучасному стану суспільних відносин. отже, вважаємо за необхідне викласти ст. 9 та ст. 58 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а також інші нормативно-правові акти, які регулюють подібні питання, у новій редакції стосовно скасування плати за складання кваліфікаційного іспиту адвокату.